

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 23. juunil 1971

Nr. 49 (3634)

13. aastakäik

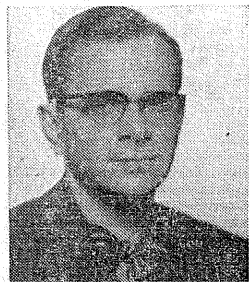


USA praostkonnade praostid Rud. Kiviranna paremal, ja Aleksander Hinno vasakul, kellele aktsioon põhjustas peapiiskop J. O. Lauri ja konsistooriumi protesti.

Ameerika praostid: "Tegutsesime vaid koguduste huvides"

NEW YORK (EPL) — USA mõlema eesti praostkonna praostid — Rudolf Kiviranna ja Aleksander Hinno, kes ühtlasi kuuluvad kirikuvalitsusse konsistooriumi assessoritena, on nüüd, kus peapiiskopi kandidaatide esitamise tähtpäev, 15. juuni, on möödunud, teinud avalikkusele kättesaadavaks nende 7. mai ühise ringkirja, mille vastu konsistoorium ja lahkuv peapiiskop J. O. Lauri protesteerisid kui koguduste mõjutamiskatset. Praostid ei leia, et nad oleksid mingil määral väärti toiminud või negatiivselt mõjustanud — Rootsis on nendest valesti aru saadud, väidavad praostid.

T. PUU professor UMEÅS



Prof. Tõnu Puu

Rootsi valitsus nimetas reedel Umeå ülikooli rahvamajandusteaduse korralliseks professoriks Upp-sala ülikooli lektorina tegutsenud majandusteaduse doktori ja dotsendi Tõnu Puu.

Mida siis sisaldas praostide protesti tekitanud ringkirja? See kõlas olulist osades selliselt:

"Praostidena on olnud meie kohustuseks selgitada küsimusi ühenduses uue Peapiiskopi valimisega, eriti ka mõne ametivenna leidmiseks, kes meie EELK kirikuõpetajate perest oleks nõus seda suurt ja vastutustähtsat ülesannet enda peale võtma.

On selgunud, et õpetajad, keda kirikuringkonnades ja meie kogudustes on nimetatud EELK Peapiiskopi kandidaatidena, on teatanud, et nad ei pea võimalikuks vägagi kaaluda-
tel põhjustel kandideerida sellele kohale.

Meie arusaamise järele on meie ülemaailmselt töötavale EELK-le ja tema juhtimisele kõigiti kasulik, kui Peapiiskopi amet ja sellega EELK Konsistoorium jäävad ka edaspidi Rootsis.

Selle põhimõttelise seisukohaga seoses on üles kerkinud Stockholmis EELK koguduse õpetaja abipraost Konrad Veemi kandidatuur. Ta on olnud alates a. 1955 viljakalt töötamas ühes meie suure pagulas-koguduses, on võtnud osa rahvusvahelistest kiriklikest konverentsidest ja on laiemale eestlaskonnale tuntud oma usulise sisuga artiklite ja raamatute kaudu, milles kajastub tema selge evangeeliumi — luteriusu vaim.

1972 a. kokkutuleku programm koostatud Rongkäik läbi linna

TORONT O (EPL) — 1972 aasta ülemaailmsed Eesti Päevad kuhu ka Rootsi-estlased sõidavad mitmete lennukitega, algavad suurejooneliselt: avamine toimub ühenduses eestlaste suure rongkäiguga läbi linna Toronto raekoja ees, kus aukülastajaks on Kanada silmapaistvad isikud. Nii otsustas Ülemaailmsed Eesti Päevade peakomitee oma viimasel koosolekul, Avamispäev, 15. juuli, on ühtlasi peaarituste päevaks, kuna kõrvalüritused algavad juba 8. juulil, mil avatakse eesti kunstinäitus Tartu-kolledži hoones.

Pühapäeval, 9. juulil on hommiku-poolne jumalateenistused ja õhtupoolik vaba.

Nädala jooksul toimuvate ürituste osas tuleb varem kavandatud lisaks kontserditoimkonna poolt korraldatav solistide kontsert St. Lawrence Centre'i kontsertsaalis ja esmaspäeval kirjandusõhtu, kuhu väliskülastajateks oodatakse mõnda silmapaistvat oodatakse mõnda silmapaistvat kirjanikku. Solistide kontsert toimuks teisipäeva õhtul ning nädala jooksul korraldatakse pooltunnised kontserdid noortele ja erikontsert ülikoolilastele noortele.

Kesk-nädalal, 12. juunil peetakse laskevõistlused ja õhtul toimub sõduriohtu.

Kesk-nädala õhtul on nähtud ette ka spordirahva ja naisvõimelehtade omavaheline kokkutulek. Noored korraldavad ühel päeval ühise väljasõidu Ontario järvel.

Peaarituste osas arutati uuesti rahvapeo aega. Rahvapeo toimkonna esimees A. Sipa märkis, et peo korraldajaks ettenähtud organisatsioonide esindajate nõupidamisel on leitud, et neljapäeva õhtul on väga raske suurt rahvapidu korraldada, ja tõstis küsimuse, kas rahvapidu üldse ära jätta.

Koosolekul sooviti siiski rahvapeo korraldamist, ja kuna rahvafantantsu ja võimlemise osas on juba kujundatud valguspeo kavad, otsustati rahvapidu pidada ikkagi neljapäeval ning peotoimkonnale

lubati organisatsioonide poolt tehnilist kaasabi.

Reedel, 14. juunil on Rahvuskongress ja õhtul teater, mis on teatri-toimkonna poolt Riina Reiniku juhatusel kavandatud vabaõhuetendusena. Teise variandina võiks toimuda teatriõhtu O'Keefe'i teatris. Mõlemad võimalused on praegu selgitamisel.

Peapidustused laupäeval, 15. juulil algaksid kava järgi kogu tegelaskonnana osavõtul suurema rongikäiguga läbi südalinna raekoja ette, kus toimub pidulik avamine.

Rongikäik avaliku piduliku avamisega silmapaistvate kanada küllalaste osavõtul oleks Eesti Päeva-

del suurimaks eestlaskonna jõu avalikuks demonstratsiooniks.

Raekoja eest siirdutakse laulupeole. Laulupeo asukohta küsimus on veel lahtine. On selgunud, et Ontario Place'i Forum ei ole laulupeo sobiv, ja laulupidu peetakse kas Natuseljaku Grandstand'i staadion või suures Colliseumi ruumis. Õhtu ne valguspidu toimub Grandstandil.

Lõpuüritusena Torontos oli kõne all pühapäeva (16. juulil) hommikul ühes suuremas kirikus läbemaajaline lahkumisejumalateenistus Eesti Päevadest osavõtjate õnnistamisega ja lippudele naelte löömisega.

Järg. lhek. 8.

Võidupüha ja Jaanipäev



23. juunile langeb eestlaste Võidupüha ja 24. juunile "õige" jaanipäev, mida Eestis tähistati ja tähistatakse jaanituledega. Rootsi "ratsionaliseeritud" jaanipäev on alles nädalavahetusel, s.o. laupäeval ja pühapäeval.

Metsakodu suviharja pidustus

Jaanipäev läheneb ja koos sellega Metsakodu traditsiooniline Suviharjapidu, mis toimub tänava laupäeval, 26. juunil ja kuhu üle Rootsilises ulatuses on tere tulnud kõik noored ja vanad.

Pidu avatakse lippude heiskamisega kl. 11. Kavaline osa algab kl. 12, kus jumalateenistuse peab A. Nael, peokõne Heinrich Mark ja kus kontsertosa eest hoolitseb Göteborgi Eesti Meeskoor.

Järgnevalt võrkpallivõistlusi, avatakse metsarajad ja on muid võimalusi meelelahutuseks. Saun saab küetud, paadid piduliste käsutuses. Lõkkeõhtu-jaanituli Ao Vaksi juhtimisel, lõpuks tants. Kohvik-einelaud avatakse juba reede õhtul. Tellide püstitamiseks ja autode parkimiseks piiramatud võimalused vastavatel aladel.

EPL 23. juunil 1971

LAHTINE MERI

Taani kommunistide abiga toodi tänava üks osa sellest propagandast, mida N. Liit tavaliselt on teinud Saksamaa vene tooni linna Rostoksis n.n. Läänemere-päevade, Skandinaavia pinnale. Koppenhaagenis toimusid nimelt "Läänemere rahupäevad", kuhu Moskva oma esindajana oli saatnud lätlasest N. Liidu ülemnõukogu presiidiumi liikme Justas Paleckise, kes siis taani ajakirjandusele antud juustajamistes valgustas Kremli teesi, et "Läänemeri peab kuuluma Läänemere-riikidele". Näit. Berlingse Tidende refereerides Paleckise avaldusi, märgib, et Kremli seisukoha järele tuleb Läänemere vaadatud kui rannariikide oma sise-merd, mis võib küll avatud olla võrastele kaubalaevadele, absoluutelt aga mitte sõjalaevadele ja lennukitele. Paleckis aktuaalseis veel kord venepoolseid proteste hiljutise USA laevastikukäitumise sissestid puhul Läänemere, et külastada Lääne-Saksa linna Kieli, mida punaarmee ajalehes Krazna-je Zvesda nimetati "provokatsiooniks", millel on kahjulikud mõjud kogu rahvusvahelisele olukorrale. Kolm merd, kus venelaste arvates eriti ameeriklasi ei tohiks esineda, on Läänemeri, Must meri ja Jaapani meri. Võõraste sõjalaevade sissestid nendes meredes ei vastavat rahvusvahelisele õigusele, rõhutab Paleckis.

"Läänemere rahupäevade" asendamine Koppenhaageni on muidugi eramaarjuse eest. Taani rolliga Läänemere väinade valvurina — need kuuluvad suurelt osalt tema territoriaalvetesse. Taani ei ole kunagi ühinenud Moskva seisukohaga, et Läänemeri peaks suletud olema teiste riikide sõjalaevadele, kuna senini kehtiva rahvusvahelise õiguse järele on igasugused rahvusvahelised veed vabad laevutamiseks ja lendamiseks kõikidele riikidele ükskõik mis tüübiliste ja etstarbeliste laevadega. Kui Paleckisele Koppenhaagenisse järgnes ka N. Liidu välisministri abi Tsarapkin — vormiliselt Euroopa julgeolekukonverentsi küsimustes — siis viitab kokkusaatus Läänemere-päevadele, et Tsarapkin tõenäoliselt puudutas ka neid küsimusi, mida Paleckis valgustas.

N. Liidul on muidugi oma väikesed naabrid Läänemere ääres raske veenda vajaduses mere sulgemiseks, eriti kus ta ise on selle mere idakaldale tulnud otsest vägivallaga ja seal asuvate rahvaste vabaduse riisumiseks. Soome on pideva "sõpruse" surve all, Eesti, Läti ja Leedu okupeeritud, Poola, satelliidistatud, Ida-Preisimaa annekteeritud ja Ida-Saksamaa moodustab otsest okupatsiooniala. Kui vaadata ennesõjaajasse pilguga Läänemerele, siis oli N. Liidu kogu õigus Läänemere rannale piiratud vaid Leningradiga ja Luuga lahega. Kokkuleppe Stalini ja Hitleri vahel alles andis N. Liidule "õiguse" valitudada need rannad, kus vene mereväeasjad praegu asuvad (ja raketihaasid, tulistamisrampidega üle Läänemere naabrite suunas). Läänemere-riikidele (täiendaks mere sulgemine suure naabri hegemoniat nendes vetes ja ehameeldiva "kaitse" väljajateid samast tüülist, kui see avaldus kaitsetuse Balti riikide n.n. "vabastamisel". Ka kõigi Baltimere demokraatlike riikide laevastike kogusumma ei ole muud kui mure-dosa N. Liidu laevastikupotent-

siaalset selles piirkonnas. Nagu taani ajalehtedest selgub, on just äsja vene laevastikku varustatud Läänemeres uue senini tundmatu salajast tüüpi sõjalaevaga, mida esmakordselt pildistati Taani väinade lähimisel.

Jõuvahetkord Läänemeri ja N. Liidu pidev tung läände on põhjastanud väikeriikide Taani ja Norra kuuluvuse NATO-sse, et saavutada mingit vastukaalu. See vastukaal muutuks strateegiliselt palju tähtsusetumaks, kui taanlaste sulgeksid väinad ja nii avaksid oma seljataguse meelele ida sõjalisel ülevõimule.

Nõukogude loogikat kasutades peaks ka Vahemeri muutuma "sisemereks". Sinna on venelased oma laevastikuga tunginud viimasel aastakümnel, et konkureerida inglase, prantslaste ja USA-ga. Kui eriti nimetada USA demonstratsioone nende vabaduse rõhutamiseks n.n. kinnistes meredes, siis tuleb meele pida, et venelased ise demonstreerivad hoolega oma laevastikuga Kuuba ja USA idaranniku vetes, ilma et USA oleks protestinud.

KLA

Võidupühal

Tänase Eesti Päevalehe ilmumispäev langeb Võidupühale, iseseisva Eesti teisele suurele riiklikule pühale peale Vabaduspäeva, mis oli asetatud varasusele ja kõrvuti idse Jaan-pühaga, meenutamaks eesti rahva vabadusliha lökkele löömist ja võitu, eriti meenutades arvete lõplikku õiendamist eesti rahvasajajadele orjastatud feodaalhürrastide, kelle de Landeswehr purustati Võnnu lahingus Lätimaal just jaanipäeva eel Vabadussõja "teisel rindel".

See võit oli vajalik iseseisvunud eesti rahva eneseteadvusele. Oieti võitlesid Võnnu all eestlaste vastu sõna toises mõttes feodalajas-tu varjud, sest baltisaksluse ajaga kaasa sammunud osa võitles samal ajal Balti riigemendis koos eestlastega vene punaarmee vastu, et kaitsa pinda, mida ka nemad lugesid oma kodumaaks. Nende võitlus koos eestlastega sitas tunduvalt parandada enamusharuse vahetorda vähemusega, kes aastasadu valitses, kuid liidud langes valitseva olukorda ja luua pinnale vähemusharuse kultuurautonoomia, millele eestlased võivad tänapäevani olla uhked.

Eestlased suurpühaga, määratud meenutama, et vabaduse tule ei tohi kustuda, lootus hävineda. Eesti rahvas jõudis oma Võidupühani ja vabaduses just sellega, et ta suutis oodata ja vastu panna ka raskeimatele aegadele.

Eeskuju?

Kanada peaminister Trudeau küsis oma Venemaa külastusel m.h. ka ole ühtki läbi selle maa avalikkuse Siberis, et Norilskist ammeldada ses tõetud. Küsida võib vaid, kuid ei ole Kanada põhjaalade väljajateid kasvatatakse venelaste jaoks tamiseks. Tal oli kaasas grupp Kanada eksperte ja muidugi ka vene-lasid teetjuid.

Kanadalast an nimelt arvamine, nab sinna venelaste eeskujul oma et venelased on kaugele ette jõud-vangid?

serid), ei olnud veel moondatud "mustersalaks".

Kanadalased on valmis kutsuma venelasi oma põhjaalade väljajateid-idee veele ostmisele arkaasus Nym-tamiskes lannseeris juba enne Tru-heteris a.1964 ilmunud artikkel No-ead tema konservatiivne eelkäija riiski kohta, et ta saaks oma eks-Difenbaker, keda aga tookord No-peritdest ja nende tõovisidest pa-riskise ei lastud. Võibolla selle-mure ülevaade. Kas Norilskist ei pärast, et sunnitiõistele hilgelpir-teeritud musterasula just pärast Ber-kond, mida endine Kominterni Te-geri paljastusi et näidata äikti No-gelane Joseph Berger oma isiklike riiskit Siberi heaolu tipuna. See on kogemuste põhjal vangina on kir-vaarum juhtunud ka Bratskis, teises jeldanud kui õudseimat surmavang-sures sunnitiõilagrte piirkonnas, lat (seal viibisid m.h. likvideerimi-kus rootslased ehtasid mõne aja sel ka iseseisva Eesti armee ohvit-ees uut jõuajama.

VÄLISKOMMENTAAR

HOIATAVAD KOGEMUSED

Nõukogude Liit olevat valmis pi-dama lääneriikidega läbirääkimisi mitte ainult välimaa, vaid ka ko-halike vägede vähendamiseks Euroo-pas, seletas Kremli peamees Brezh-nev vene televisioonis esiansinud kõnes. Ta kinnitas ütlasi, et N. Liit olevat sooses sellega samuti aru-tama nõukogude ja ameerika sõja-laevastike küsimust Vahemeres. Brezhnevi sõnavõtt puudusid pea-aegu täiesti kombekskujunenud rün-nakud ühendriikidele. Ta rõhutas ai-nult, et USA propagandamasin peab käiguse suurt kampaaniat nõukogude laevastike vastu. Washington vaatl-evad nõukogude sõjalaeva Vahemeres, India ookeanis ja muudel ulgumere-del kui ähvardust, seletas Brezhnev, kelle kõne sedakorda anti üle tele-visioonis saates nii ülemaailmselt Nõu-kogude Liidus eneses kui kõigis Ida-Euroopa riikides.

Mis Brezhnevi kõnet põhjustas, se-da võib tuletada tema tähendusest, et kuigi NATO ministrite kokkutulekust Lissabonis oli mõõdund ütle-nädala, polevat ikkagi veel tulnud mingit vastust Brezhnevi ettepaneku-le, mille ta tegi Tiflisis 14. mail peetud kõnes läbirääkimiste kohta vastastikuseks vägede vähendamiseks NATO ja Varsavipaktil vahel. Teata-vasti arutasid NATO ministrid see ettepanekut oma järjekordsel nõupi-damisel ja otsustasid lähematel kuu-del küni eeloleva sügiseni mitmesu-

gusel viisil hankida lähemaid and-meid selle kohta, mida Brezhnev oma ettepanekuga tegelikult mõtleb ja kuidas ta kavatses seda läbi viia. Paarikuuline ajakaotus pole aga Brezhneville vist enam sugugi meelt-mööda, mispärast ta juba 11. juunil uuesti sõna võtab ja oma varasemat üldsõnalist ettepanekut mõnevõrra täiendab.

NATO ministritel oli aga küllalt põhjust oma vastuse andmisega mit-le kiirustada. Kõigepealt oli vaja sel-gusele jõuda küsimuses, miks N. Liit aastat vastuse andmisega NATO et-tepanekule 1968 juunist, millega vastastikuse vägevähendamise küsimus illdse üles võeti. Võib muidugi ar-avata, et Moskva valikmisi tingis suu-rel määral N. Liidu vägivallad Tshchhoslovakkia kallal. Aga see meenu-tab ka tõsiasi, kuidas kommunistlik võimuhaaramine Tshchhoslovakkias 1948 ja Berliini blokaad 1948-49 liid-usid välja Põhja-Atlanti liidu loo-mise ja tema sõjaväelise organisati-ooni NATO sünni. Lääs oli lihtsalt sunnitud võima abinõusid, et Nõu-kogude vene ähvardavale edasitun-gile piiri panna. Et seejuures on te-gemist lääneriikide vaba koostööga, ilmneb asjaolust, et kuigi Prantsus-maa on adasi Atlantilidude liikmeks, võis ta takistamatult välja astuda sõ-javäelise organisatsiooni NATO rida-dest, millega kindral de Gaulle omal ajal tahtis demonstreerida prantsu-se iseseisvust. Täielikult teisti on lugu Varsavipaktiliga, kus brutaalne jõu-politika lubab, et Nõukogude käsul

võivad liikmesriigid üksteisele oma lämmatava käe peale panna, nagu Ungaris ja viimati Tshchhoslovak-kias.

Need on hoiatavad kogemused, mi-da tuleb meele pida, kui Kremi oma ammuigisele soovile erilise Eu-roopa julgeolekukonverentsi kokku-kutsumiseks lisab nüüd valmisole-ku vastastikuseks vägevähendamiseks Euroopas. Brezhnevi silmnähtav kiirustamine sellega näib tõendavat, et Kremi taotleb pinevuse vähendamist igal viisil. Aga mis on kõige taga-mõtteks? Vaevalt võib siin tegemist olla status quo säilitamisega, nagu paljud kalduvad uskuma. Pigem vii-hab kõik Kremli sihtkindale psüh-holoogilise sõja pidamisele. Ajalugu ei kordu küll isendat, kuid siind-muste praegusel arengul on mõnda-agi ühist sellega, kui N. Liit kahe-kümmendate aastate lõpul ja kolme-kümmendate algul sõlmis naabermaa-dega läänseks pühaliikale rahu-lepingutele terve rea mitmesuguseid lepinguid ja sobimusi, mis pidi suu-rendama nende üsaldust N. Liidu vastu. Ometi osutusid kõik need do-kumendid tühisteks niipea kui ava-nes võimalus neile kallale tungida ja neid alla heita. Hoiatavad koge-musi minevikust silmas pidades ei saa Kremi võimurite juttu ja tege-vust usaldada rohkem kui paar as-takümnet või rohkem tagasi. Taga-mõtteks on kõigi tundemärke järe-gi endiselt taha vaba maailma uuin-tamisele sillutada teed vene kom-munistliku ekspansiooni laiendamise-kus me hüppega sobival ajal.

A.K

A. Pisuke raadios



Alfred Pisuke

Eesti viiulikunstnik Alfred Pi-suke esines esmaspäeva õhtul Root si ringhäälingu teises programmis iseseisva kontserdiga, esitades Eduard Tubina sonaadi viiulile ja klaverile, mille autor komponeris ajavahemikus 1934–1936 ning mil-liste ta ümber töötas Rootsis a. 1968 Klaveril saatis Ragnar Dahl.

Peaminister pidi vabandama Kanada ukrainlaste ees

OTTAWA — Kanada peaminister Pierre Elliott Trudeau vabandas eelmisel esmaspäeval ukraina päritoluga kanadalaste ees selle pärast, et ta varem oma väljenduses võrdles rahvuslasi Ukrainas FLQ terroristidega Quebecis. Ta tegi seda kokkusaamisel seitsme ukraina organisatsioonide esindajaga Ottawas, kellega tal oli umbes tunniajaline jut-tajamine. Peaministri ütles, et tal on kahju kui ta oma väljenduste-ga riivas ukrainlaste tundeid, kuid lisas, et ta sönu ei olnud ajakir-janduses täpselt edasi antud ja ta ei mõelnud tegelikult nii nagu ta sõnade tõlgitsemisest võis mulje tekkida.

Ukraina organisatsioonide esinda-jad andsid peaministrile üle 8-lehe-küljelise memorandumi, milles juhi-taks tähelepanu tema põhilisele ek-situsele ukrainlaste ja FLQ võrdle-misel. Trudeau lubas selle põhjali-kult läbi lugeda ja hiljem seda uu-esti ukrainlastele ja ukrainlaste esindajad ütlesid ajakirjanike-le, et nad on nüüd rahuldatud.

Toronto "Star" kirjutab selle koha-ta oma juhtkirjas muu hulgas: "O-lles teinud rahu N. Liiduga, peab peaminister Trudeau nüüd rahu te-gema ka Kanada ukrainlastega. Ta tegi sellega ilmselt edukalt algust va-bandamisega Ukraina delegatsiooni ees Ottawas. See illustreerib, et eri-nevus demokraatia vahel Kanadas ja demokraatia (?) vahel N. Liidus, on tõesti olemas, nagu hr. Trudeau on omaes võtnud. Moskvas ei ole juhtidel tarvis vabandada. Selle aja peale kui nemad on mingi rahulolema-

tu etnilise grupiga oma asjad õien-danud, on iga selle esindaja, kes po-le vangles, valmis kinnitama, et al-lasurumine on vabadus ja et ta kaas-maalased suhtuvad sellesse tänu-li-kult".

EESTI PÄEVALEHT

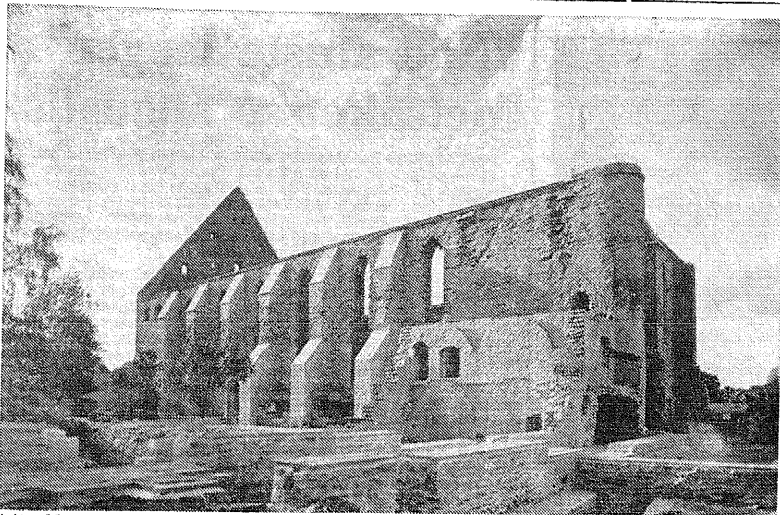
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhon Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostirogi nr. 15 67 70-0
Kuulutustarvete postirogi 60 59 00
-0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 129-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkeja: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1971

Venelanna hüppas ära

TORONTO (ME — Cander lennu-väljaal New Foundlandis, Kanadas palus poliitilist asüüli üs venelan-na, kes maha jäi Kuubalt Mosk-vasse minevalt lennukilt. Tal oli kaasas kaks last. Samast lennukist hüppasid ära veel kaks bulgaarlasi.



Pirita kloostri varem.

Rootslanna Eestis: 'Paiselehed' ja väe- juht de la Gardie Narva timukana

Ajalole Sydsvenska Dagbladet vesteajakirjanik "Kaj" viibis mais autotristina okup. Eestis, mille tulemusena ilmus nimetatud lehes pealkirja all "Eesti paiselehed" Eestlaineline veste. Nooruke daam on oma matkal nii üht kui teist tüüpe pannud, kuid ühtigi mitte midagi, mis oleks otseseks uudiseks. Kirjutis ise on aga tavajärgne rootsi moodsa žurnalistika plangukritiseid stiliis koos vastavate "oskussõnadega". Kajil on kaasas olnud ka mingisugune Eesti käsitlev raamat, mida ta nimetab "Kibestumise raamatuks".

Võimalik, et tegemist on tolm.Kün-
gi raamatuga, kuna Kaj paaris ko-
has toob ära statistilisi andmeid 1941.
aasta massküüditamise kohta. Sedagi
suurima umbusaldusega, märkides, et
"Kibestumise raamat jähvatab ja jäh-
vatab oma andmeid. Kusi juures ta
teeb otsesed võrdlusi turismibüroost
saadud "punalillilise Reiseführeriga".
Ja Tallinna vaatamisväärsusi seleta-
va giidiga.

Igal juhul vähendab veste kvaliteeti
tunduvalt eelnevalt nimetatud täna-
va-zhargon, seega vast mõjuvab ka
Rootsi enda ajalooliste isikute mõni-
tamised koos andmetelise vigadega.

Tagasi minnes veste juurde, kir-
jutab rootslanna oma saabumisel
okup. Eestisse järgmiselt:

— Täna saabub Eestisse suvi. Jah,
iseendalegi üllatusena istun ma ja
mõten, et just Eestisse. Mitte mõnda
Sovjeti-ossale. Narvast noolsingelt
lääne suunas kulgeb sõit Eesti pea-
linna Tallinna poole — on kuidagi
kõietantsija tunne, sind hoiatakse pi-
devalt vaos, keelumärgid teepervel
seisavad tihedalt kui paiselehedid ve-
na kevades.

— Ei tohi kõrvale vaadata, ei tohi
vaadata. Tegenist on maailma ühe
salajasima rannikuga. Ei, siin pole
võimalik mõnda naekesse sisse as-
tuda ja kohvi juua...

See järele nendib Kaj, et Eesti
muutub Vene osaks 30 aastat tagasi
ja nimetab "Kibestumise raamatut",
milles kirjeldatakse kannatusi ning
marterlust, kuna teine "punalillilise
Reiseführer" reklaamib valgeid Põn-
jala öid, kasse turistid täita oma ko-
hused: olla lõbus ja õnnelik. Kaj
märgib, et turismibrosüürist õhuk
mingsugune golfimängija mentali-
teek: "pall on ümmargune ja poliiti-
ka on s.t. peasi et on olemas 18-
auguga väljak".

Küüditamiste ja venelaste terrori
gaustel filosoofeerib Kaj, "et millal
õieti niimetatud ajalugu hakkab
indiviidi puudutavast, millisel aas-

takümnel aastal, millises kuus või
mis päeval hakkab rutt ajaloo poolt
indiviidile teostatud ülekohtu pärast"

Mispeale ajaloolise võrdlusena
tuuakse Narva hävitamist 1581 a.
Pontus de la Gardie poolt, nime-
tades seda "de la Gardie oma eira-
viitiseks Song My'ks", kuna ole-
vat tapetud massiliselt naisi ja lapsi.
Rootslannale on vastumeelt ka
see, kui ta hiljem Tallinnas käies
leiah Toomkiriku altari juurest de
la Gardie ja tema abikaasa, "Jo-
han Kolmanda tüdruk" hausa,
Kaj märgib, et "pärast kõike se-
da, mis ta korda saatis, jätkus tal
küllalet häbematu end lesima pan-
na altari juurde".

— Narva timukale ei passiks kui-
dagi ka need rääbabad kortensid,
milleda keegi veel tänapäeval on
austanud ta sarkofaagi.

Tallinna lühelisel nähtavasti meel-
dib rootslannale Pirita kloostri vare-
me ümbrus, kuna ta nimetab, et
Pühäl Birgittal, "sel daamil jätkus
taipu enese kätte ahnitseda kauneid
krunte". Meeldivaks nimetab ta ka
Laululäljaku uut kölakoda.

Mis aga on vähem hea, on enam-
vähem bensiniivaba Tallinn.

— Selles osas on olukord samas-
gune kui mujal ja kui lõpuks õnes-
tub mõne pössa tagant leida bensini-
najaam, siis bensini vaevalt müü-
akse. Ja kui seda tehakse, sünnib
toiming samasuguses stünges meele-
oleva nagu kõik muugi teenindus. Te-
gemist pole aga ebasõbralikkusega
vaid morni häbelikkusega.

Tallinna demonstreeritud giid ni-
metanud linna "väga romantilise-
vaks". Seda illustreeritud Kaj
meelest ka õhtul vanalinna täna-
val ringjalutavad madrused pu-
nalipuisest Baltimore laevastikust
"küed blondide tüdrukute pihtade
ümber". Samal ajal plaginend
Toompea tornis punalipp, sama tor-
ni kohal helkinud õhtune kuu jne.

— Punalillilises raamatus seisab
"Tallinn darf nie fertig werden". Kui
mina oleksin Tallinn, oleks mul üks-
ainus soov. Nimelt, et ükskord ome-
ti pääksin endaspidisest üleela-
musist, et oleksin lõpuks ometi
valmis.

Vastus rootslannale: On de la Gardie suurem timukas kui venelased?

Sydsvenska Dagbladetis kommenteerib signatuur "Kaj" vestet "Eesti paiselehed ütlevad" Ulf Löfquist, olles rootslanna produkti suhtes vägi-
gagi kriitiline. Ta kirjutab, m.a.: "Kaj on saanud Eesti okupatsiooni-
viimude käest armuliku loa sõita autoga Narva-Tallinna maanteel, ja
tema suhtes on kahtlemata austav, et ta võtab maad Eestina — mida
see hoolimata võõrast okupatsioonist on ja milleks see ka jääb nii
kauaks kui elanikkond koosneb eesti keelt kõnelevast eestlasist". Ja
ta jätkab:

— Iseesisev Eesti algas või lõp-
pes, olenedes sõidusuunast, kümme-
kond kilomeetrit idapool Narvat,
nüüd aga jookseb formaalne, admi-
nistratiivne piir piki Narva jõge ja
jagab linna pooleks.

— Kui Kaj nimetab balti rahvaste
Bartolomei-gööd 13-14 juunil 1941,
teeb ta seda viisil, nagu oleks and-
mete tööpärast küsitav ja et oleks
ebakohane, kui neid korratkse —
"jahvatatakse". Neil päevil moodub
30 a. sellest, mil vähemalt 10 000 eest-
last, kelle hulgas oli ka rohkesti
eesti-rootslasi, mehi, naisi ja lapsi,
arreteeriti üheainsa öö jooksul "ku-
ritegude" eest, mida üheski õigusrii-
gis ei vaadeldaks kriminaalsusena.

— Enne küüditust itta lukustet
kaubavaguneis, kus puudus igas-
gune sanitaarvarustus ja kus su-
vekuumuses polnud isegi joogivett,
lahutati mehed oma perekondadest
ja lastest. Kas Kaj ja selle lehe
lugejaskond on üldse proovinud
endale ette kujutada nende õnne-
tute hirmu, kannatust, meelehei-
det ja lootusetust?

— Viide selles suunas oleks olnud
rohkem omal kohal ja aktuaalne, kui
"Kaj" näide ajastust, mis asub 390
aastat tagasi, täpustatult Narva, 6.
septembril 1581. Sest sel päeval val-
tus "rootsi aadlik" Pontus de la
Gardie (sündinud ja üles kasvanud
Prantsusmaal) Narva, mis oli olnud
venelaste käes kakks aastakümnet.
Keegi ei taha eitada, et vallutusele
järgnes veresaun, mis aga vaevalt
tulenes de la Gardie ja ta vägede
vererajast, vaid oli loomulik faas
tolleaegse sõjapidamises.

Ulf Löfquist leiab, et näitena võin-
nuk nimetada ka Narva totaalset
hävitamist vene lennupommistuse ta-
gaajärjel a. 1941. "Kumb aktioonidest
nõudis rohkem ohvreid, on mulle
teadmata. Mõlemad aga olid julmad".

— Pole mingit kahtlust, et Kaj
teadmised de la Gardie julmusest
Narvas pärinevad "punalillilistest",
nõutogude poolt redigeeritud Rei-
seföhrerist. Kaj on teiste sõnadega
kuulunud otse sellele anku, mis
tallinnas on kaevatud selleks, et
mõistmeka aasta vanuste ajalooliste
faktide taha peita seda, mis on
juhtunud meie ajastul ja mis on

"TULIMULD" nr. 2

Juuni algul ilmus Lündis kultu-
riajakirja "Tulimuld" k.a. teine num-
ber. Ajakirja avaosas on pühendatud
Friedebert Tuglase mälestusele. Sel-
les leidub Kalju Lepiku mälestus-
luuletus "Valu ohakapuu" ning B.
Kangro pikem artikkel "Olematu in-
tervjuu Friedebert Tuglasega". Luule
osas on veel kaastööd Ivar Ivaskilt,
Salme Raatmalt ning Aelsis Ranni-
tilt, kuna Ants Oras esitab luuletäl-
keid Gustav Frödingust, Arno Viha-
lemma 60. sünnipäevaga ühenduses
leidub Arvo Mägi artikkel "Kuuas
aastakümnet" ning sünnipäevalapse
enda biograafiline visand "Kaksiku-
te tähekuju ja jagamismärgi lai".
Posthuumselt leidub ajakirjas Johan
Lepiku "Kolm kirja", Otto A. We-
bermanni mälestuseks on B. Kang-
rolt kirjutus "Otto Webermann —
Eesti ruumi kultuuriloolaan", kuna
Raimond Kolk on esitanud proosa-
laga "Kirjaniku lesk". Veel leidub
ajakirjas tüse arvustuste ja Varja

osa, kus ms. Julius Mägist vaetleb
kodumaal Johannes Aaviku austami-
seks ilmunud koguteost "Üheksa
aastakümnet".

RANNITI LUULETUSKOGU

Eesti Kirjanike Kooperatiiv on
andnud trükkii Aleksis Ranniti uue,
kuuenda luuletuskogu, millele on au-
tor pannud nimeks "Sõrmus". Luule-
tuskogu koosneb üksnes niinimetat-
tud "väitustikudest värssidest", see
tähendab, et rütmil mooduks on Ran-
nitule aja-hulk, häälikuline kestus,
mis on vajaline silbi hääldamiseks,
nagu see sündis vanema eesti rahva-
laulu värsiehituses ja antiikkirjan-
duses. Seega jätkab Rannit pikema
sama, — pikkade ja lühikesti silpi-
de kordamisega rajaneva värsisüsteemi
viljelemist, mille ta oli rakendanud
juba varem, eriti oma viimases
luuletuskogus Kaljud, Vastvalminud
luuletuskogus on autor katanud rea
uus meetrilisi skeeme, mis on eesti
juules tundmatud ja osaliselt tund-
matud ka teiste rahvaste poeesias.
Temaatilisel avarub uus Ranniti
luule inimesest kogemusest — ilu-
tunnetuslike, usuliskõbeliste ja ko-
dumaagaustlike elamusteni. Sellele
lisanduvad niinimetatud "pitserid" —
värsipõetred meie vaimusüsteemest.
Trükitihelisel töötab Sõrmus kuju-
neda üheks meie kauneimaks raa-
matuks ja seda trükitakse kaks tu-
hat eksemplari. Kaljude, Aleksis
Ranniti eelmise luuletuskogu trükk
on lõppemas ning sellest on saada-
val ainult mõned üksikud eksempla-
rid. Kõik eelmised Ranniti luule-
tuskogud on läbimüüdud.

KORGI "RELVALOOD"



Uudisraamatu "Relvalood"
autor Arvi Korg töötas Kana-
das politseinikuna.

Kevadhoaja viimase raamatuna
ilmus Eesti Kirjanike Kooperatiivil
Lündis juuni keskpaigal Arvi Korgi
"Relvalood". Selles raamatus on au-
tor jälle tagasi oma igittavasse ele-
mendis. Teos koosneb seikluslugude
mitmesuguste relvade ümber, kus-
juures igast kõnealusest relvast ker-
kib jutustaja käes otseku elav indi-
viid. Episoodid relvadest on jagatud
kolme suuremasse kategooriasse: sõ-
jajässiid, rahupüssid ja jahipüssid.
Esimisel juhul on tegemist lugude-
ga sõjaajastusest mälestuste varamust,
teisel aga Kanada tänapäevaliseks
elamustest ning kolmandal koguni
jahilugudega kaugel Uue Maailma
tühimaadelt. Autor tõendab jällegi
oma sündinud jutustajaannet, esita-
des hämmastamapaneva detailriku-
sega ning sageli humoristlikult mee-
lestatud episoodide relvade püssi-
rühustusest maailmast. Raamatule
on ainekohase kaanekujunduse and-
nud kunstnik Olev Mikiver. Teos
saudetaks ülemeremaale välja su-
ve jooksul, nii et ta lugejate kätte
jõuab sügisohuaga algul. Rootsis on
teos müügil juba enne jaanipäeva.

● Ühendriikides Syracuse linnas
tähtistas 73-a. sünnipäeva keemik
Karl Varik, end. Luschert & Mat-
hieseni veinitahase juhataja ja hi-
laseks ekspert Ekstraktori juures.
Syracuse töötas ta ühes keemia-
tahases kunni pensioneerimiseni.

**EESTI
KULTUURI
KOONDIS**
POSTGIRO 57588

Leinateateid

Stockholm-Varbergis suri 27. mail
Elisabeth Vapper 77 aasta vanuses.

Tallinnas suri 31. mail Hilda Rai-
dal-Olm, sünd. 11. juunil 1922 Tar-
tus. Ta töötas õppejõuna konservato-
oriumis.

Eestis suri 6. mail Leonid Proos.



Kohe pärast laagri avamist jaotati noored gruppidesse vastavalt erialadele. Pildil Grupp 2 pärast edukat laskmist väikekalibrilistest vintpüssidest. Esireas vasakult Epp Andersson, Pia Ausmaa, Katrin Randviir, Leena Haabmaa ja Ann Leesment. Tagareas instruktorid Johannes Kant ja Ants Tuksammel, Liis Teedla, tütarlaste laagrijuhht Mare Waika, laagrijuhht Harald Sepp ja Kalli Klement. (Foto Anas Paas)

Noored laskespordi kuulsust taastamas

Laupäeval, 5. ja pühapäeval, 6. juunil, Rootsi lipupäeval, kogunesid Södertälje Eesti Laskespordi Klubi kaunile metsalaskerjale 37 eesti noort – 17 tütarlast ja 20 poissi. Osavõtjaid oli Stockholmist, Eskilstunast, Alingsåsist, Boråsist, Bräredarist ja Fristadist ning Södertälje oma noored. Kahe päeva jooksul toimus ülevaatlik tutvumine 6 erineva laskespordialaga vilunud instruktorite juhitud, kusjuures iga noor sai teoreetilise väljaõppe ja selle järele kohe proovida oma osavust.

Osa laagri personalist ja noortest sõitsid kohale juba reede õhtul, et kasutada võimalust vabas looduses viibimiseks, kuna laskerada asub täiesti eraldatuna metsade ja kängaste vahel, eemal suurlinna kärast ja liiklusest. Kuid seekord üllatati telgide puhkajaid õige varakult – laupäeva varahommikul kell 3.00 algas kohalik Rootsi klubi üleringhitis Svenska Dagbladeti võistlust laskima, mis on maailma suurimaks laskemiseks igal aastal, kus kahel päeval võisteldakse üle 1500 kodulaskerajal ja osavõtjate arv ulatub mitmekümnesse tuhandesse, ning tihtipeale on kõige varajases pehme hommikuvalgus kõige sobivam kontsentreeritud laskmiseks.

Suuren osa noori jõudis kohale kella 9.00 paigu ja telk kerkis telgi järele. Kell 10.00 koguti uue laskemajja ja toimus lipude heiskamine ning laagri avamine. Sellejärele jaotati noored gruppidesse ning algas kanoaodatus tegevus.

Iga grupp sai vilunud instruktori: õhupüssi käsitlemist ja laskmist õpetas noorte klubi vanaveteran Harry Virmalt ja väikekalibrilist vintpüssi klubi kuldaskur Ants Tuksammel. Pistoli alal andis õpetusi klubi püstolsektiooni juht Albert Grauen ning küllalisloktorina meie suurmeister vabapüstoli ja sõjapüstoli alal Johannes Kant. Savituvide laskmist juhutas klubi esimees ja laagri vanem Ago Talvar, keda assisteerisid tublid tüdrid Eesti Jahimeeste Selts "Hubertus" est, Voldemar Kiviead ja Jaan Küüts. Täiskalibrilise vintpüssi grupp juhutas klubi vanalaskur Eugen Tiits. Püstolkuulipilduja alal oli kohal küllalisloktorina Kodukaitse, Naiskodukaitse ja Sinihihtede riitlik instruktor ning mitmekordne üleriigiline meister omal alal, Ago Lepik. Pärast lõunasööki ja puhkust jätkus grupitöö kuni hilise pärast lõunani, millele järgnes vaba aeg, sport ja mängud.

Imekaunis suvepäev ja päike ning põnev tegevus olid noorte päsed tub-

listi õhetama pannud kui valge radakett suvõitlusesse sinuavasse lendas ning "Kalevite kantsi" helid akordoni kutsusid noored ja vanad kogunema lõkkeõhtule. Kohale oli ilmunud hulgiselt lastevanemaid ja küllalisi. Istuti pödrasambal kuuskedele ja kaskedele al ning peagi kerkis kivist metsaaitarilt suveõhtusse noorte poolt süüdatud lõkkeleek. Rõõmsad ja tuttavad eesti rahvalaulud panid noored ja vanad silmad särama. Härra Kant jutustas oma mälestusi maailma meistervõistlustest Helsingis. Siis järgnes õhtu üllatus: Karl Talpak näitas noortele, kuidas tuleks metsas elada ja tuld teha. Selleks oli ehitatud ehtne metsamehe onn värsketest okstest, mille ees kaks pikka palki eriliselt asetatud tuletegemiseks. Palgid süüdati põlema ja noored ning vanemad kuulasid prakseva tule ääres istudes karastatud sõjamehe ja kogemustega metsamehe juttu möödunud aegadest. Siis tuli jälle pillimees väljast. Siis keruti tantsu värskete kaskedega ehitatud laskemajja tuluuel pörandal. Kell lähenes uue päeva esimesele tunnile kui V. Kiviead püüdis "Hubertuse" jahipärsnal öörahu signaali ning valge suveöö oli käes kosutava unega.

Pühapäeva hommik algas võimlemise ja maastikujooksuga, mis kuulub iga tubli laskespordilase programmi, kuna igaks heaks võistluseks on vajalik tubli kehaline ja hingeline tasakaal ning hea vastupanu võime, mida saavutab ainult pideva treenimisega. Spordi- ja võimlemisjuhtideks olid Olev Mäehans ja Rein Vaske. Hommikunele järgnes jällegi tegevus gruppides. Pärast lõunasööki toimus väikekalibrilistest vintpüssidest veel kord kergem omavahealine proovilaskimine nende vahel, kes instruktorite arvates olid näidanud esimesel laskmisel head taset. Nendest tulevad moodustamiseks noorte meeskonnad, kes esindavad meie noori 1972.a. ülemaailmsel Eesti Päevaldel toimuvat Eesti Noorte laskespordilase suurvõistlust Kanadas, USA-s ja Austraalias elavate eesti noorlaskurite võlmekondade vastu. Nende noortega asutakse võimaluse piires tõsisemale treeningule, et olla väärikad vastased järgmisel aastal Kanadas.

Järgnes lipu langetamine ja laagri

lõpp. Laagrijuhht Harald Sepp avaldas lootust, et iga noor sellest kahepäevast tegevusest sai midagi kaasa, et sirgudes ja treenides anda oma panus meie rahvuslikule suurepõldele, mis Eesti nime tooks jälle maailma rahvaste hulka ja esiind, nagu see oli kord.

Kokkuvõttes: kõigi noorte arvamine oli, et need kaks päeva möödusid liiga kiirelt ja laagri aeg oleks võinud pikem olla!

Laagri kõige nooremaks osavõtjaks oli 10-aastane Triinu Wiiburg, kes vapralt ja jõukohaselt kõik alad kaasa tegi. Laagris avastati uue talendina noor Toomas Virmalt Södertäljest, kes hoidis esimest korda jahipüssi käes ja näitas savituvide laskmisel esote fenomenalset osavust pideva tammisega.

Laagri tööd ja tegevust filmis Harald Jürisoo Stockholmist Eesti Fotoklubist. Väriline film esimesest Eesti noorte laskespordi laagrist valmib edaspidi ja tuleb näitamisele noortele siin ja Kanadas 1972.

Kogu päevakavand ja söögikavand moodustis sujuvalt ja täpselt, tänu nendele Tiitsule, Vaskele ja Seole, kes abistasid laagri meeskokkaski Seod ja Kvellteni. Suurim tänu nende tublidele eesti noortele, kes olid kohale tulnud ligidalt ja kaugel

"Naeratuste laager" Metsakodus augustis

Eesti Skautlike Noortemaleva seitsmes maleva suurlaager toimub 7. - 15. augustini Metsakodu Uudismaal. Laagri nimi "Naeratuste laager" peegeldab laagri tunda, milleks on gaidide-skautide s eadus: Gaid ja skaut on alati rõõmus ja ei heida ilagi meelt! Maleva laager on rõõmus sündmus kogu malevale ja eesmärgiks on süvendada sõrussidemeid noorte oma vahel ja noorte ja juhtide vahel, süvendada ühistunnet ja koostöötahtet ja anda rahvuslikku ergutust.

Möödunud aastatel on mitmelt poolt kuulnud kriitilisi hääl, et globaalsed suursündmused ja reisid varjutavad Maleva sisemist tegevust. Nendest suurüritustest on ssanud osa võtta ainult osa liikmetest, kuigi Maleva on majanduslikult väga suures ulatuses kaasa aidanud kulude kandmiseks, kuid ülejäänutele ei ole saadud pakuda küllaldast asendavat tegevust. Sellepärast on Maleva Suurlaager tereitunud üritus, kuhu võib oodata kõiki Maleva liikmeid ja meelasti ka teisi eesti noori, kes praegusel hetkel veel ei ole tegevad skautluses.

Maleva Suurlaagriks valiti populaarse kõlaga nimi: "Naeratuste laager", et teha laagritauust kõikidele arusaadavaks ja tajutavaks ja tuua skautlikult ideaalid otse igapäevase tegevuse keskele. Sageli on lähtunud kõrgetest idealistlikest seisukohtadest, mida iga kord pole õnnestunud täiel määral realiseerida ja mis on noortele jäänud praktiliselt kättesaamatuks. Seekord on aga laagrimõtte kõikidele kättesaadavas kauguses ja igasüks võib juba laagrisse tulles kaasa võtta naerutuba.

All- laagrid on omakorda jagatud mitmesuguste rõõmsameele väljendust jürgi: hellakased: Kikjagad gaidid: Iitajad, vanemgaidid: Muigajad, hundid: Kihistajad, skaudid: Irvitajad, vanemskaudid: Muhelejad, juhtide all laager: Keep smiling.

Selle rõõmsameelse Suurlaagri juhtkonnas on laagrijuhina: Harald Sepp, abijuhtidena Ingrid Tarpea ja Anders Merelaid. Nendele kaasaavad rida kogunud juhte allaagrite juhtidena ja administratiivse juhtidena, vastavate tööalade juhtid ja laagrikogemusi saanud juhid eelmistest laagritest.

Laagritegevus on rajatud isetegevusele ja kõikidele antakse ka võimalusi õppida mitmesuguseid praktilisi oskusi õppepunktides, kus õpetatakse loodustundmist, ehisnahatööd, tööriistade käsitlemist, primitiivset toiduvalmistamist, käsitlemist, lipu kaitamist, lõkke juhtimist, esmaabi, köididest ja põimikut, laagri ehitusi ja muud.

Tegevus on laagripäevadel ära jagatud nii, et laupäeval- pühapäeval 7-8 augustil on saabumine laagrisse ja laagri rajamine ning kell 14.00 pühapäeval toimub laagri avamine. Tutvumislõkkes toimuvad laupäeval all laagrite kaupa ja pühapäeval kogu laagri. Esmapäevad algab haik ja noorematele luuremäng ja õppepunktid hakkavad oma tegevusega peale.

ning näitaksid oma suurt huvi ja head distsipliini, mis oli aluseks instruktorite viljakale tööle.

A.P.

Teisipäeval tulevad haigist osavõtjad koju ning lähedav sauna, noorematele toimub väljasõit või matk Kolmapäeval on intensiivne õppetegevus ja õhtul ühislõke kogu laagri. Neljapäev on isetegevuspäev, reedel toimuvad spordi võistlused Sandhemis, õhtul lõkkes all-laagrites. Laupäeval jätkub tegevus õppepunktides ja laager avatakse küllalistele kella 13.00 alates. Toimub suur rahvapidu ja õhtul suurlõke. Pühapäeval algab juba laagri kokkupanemine ja lõpetamine. Kell 11.00 jumalateenistus ja selle järgi laagri lõpetamise tseremoonia. Siis pannakse asjad jälle kokku ja algab kojuõit.

Maleva Suurlaagrist osavõtt on vajalik laagrikustuse saamiseks ja on paljudele eelduseks, et nad saavad kaasa sõita 1972 aastal toimuvasse Maailmalagrisse Kanadas. Maleva esinduslikkusesse kolumiseks peab olema osa võtnud vähemalt ühest nädalapikkusest gaidivõistlusest skaudilaagrist enne 1972 aasta kevadet Paljudele on Maleva Suurlaager ainukeseks seliks laagriks, kus mis vastab ülesasetud nõuetele.

Maleva Suurlaagril on eelkõige suur tähtsus meie noorte kogunemiskohana, rahvusliku eneseteadvuse äratajana ja alleshoidjana. Noored saavad jälle oma eestikeele oskust kasutada ja täiendada ja paljudele on kokkusaamine teiste eesti noortega haruldaseks rõõmsaks juhuseks.

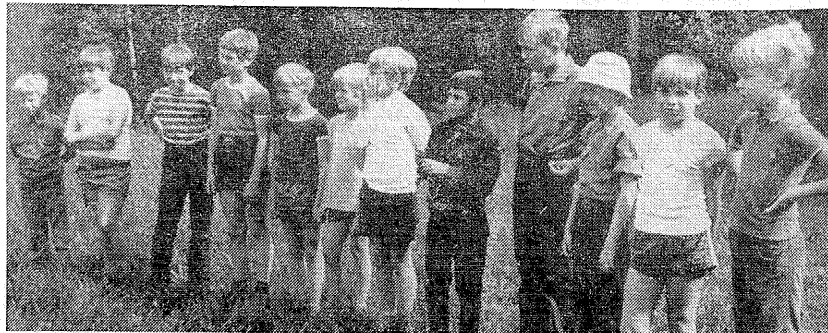
Maleva S- V11 Suurlaager "Naeratuste laager" ootab kõiki eesti noori 7-15. augustil.

Globaalne juhtide konverents

Seoses ülemaailmse suurlaagriga Kanadas a. 1972, s.o. tuleval aastal, kavatses Eesti Skautide Liidu Keskbüroo koos Eesti Gaidliiduga korraldada ka ülemaailmsed gaid- ja skautjuhtide konverentsi, mis toimus 13. ja 14. juulil.

Koht ja ruumid selguvad hiljem. Ettevalmistused on käiku läinud. Koostatakse programmi ja otsitakse referente. Sealjuures rõhutavad korraldada ka tegemist ei tohi olla "keskbüroode konverentsiga", vaid kõigi skautlike noote ühisettevõttega.

● Euroopareisile siirdusid Bostonis avases arstidepaar Tiina Päril-Boughas abikaasa Jim Boughasega. Nad jäävad reisile vähemalt kuuts ajaks.



Stockholmi Kalevi lipkonna hunduparvik Vambola teostas väljesõidu Veskijärvele 5/6 juunil Ava Randviiri ja Mati Lepa juhtimisel. Pildil hundud vasakult Mart Pöld, Mats Estonius, Tiit Ventser, Jaan Anderson, Hendrik Penno, Margus Keiland, Jaan-Peter Lees, Jaak Arendi, Henrik Nyman, Avo Mölder, Allan Estinius ja Aare Avasalu.



Küüditamisöö Saaremaal Autojuht oma elamustest

14. juunil möödus 30 aastat esimesest suurküüditamisest Eestis, mis toimus paralleelselt samasuguste aktsioonidega Lätis ja Leedus. Meil on kasutada ühe selle kohutava rahva hävitamisaktsiooni pealtkäija juttust, millega meenutame traagilist päevi 30 aastat tagasi, mis nõudis ohvriks tuhanded täiesti süütuid inimesi. Teatavasti kordus suurküüditamine veel ulatuslikumalt 1949. a. märtsis. Laseme nüüd jutustada juuresoenu, mis toimus ööl vastu 14. juunil 1941. Sündmuslik viib meid Saaremaale, saarlaste juurde.

See aeg 30 aastat tagasi on mul silmades, nagu oluks sellest möödunud vaid 3 tundi. Olin oma töökohtust tõttu sunnitud seda pealt nägema Järgnevatel ridadega tahan edasi anda, mida ma nägin sellel kohutaval traagilisel ööl.

Olin teenistuses okup. Eestis maanteede valitsuses, teedeosakonnas veoauto juhina. Venelaste transportaatorid väjastasid teede õigendamist, selles ülesandes vedasin kive Väikeste Väina tammi laiendamiseks. Kive võtsime Maasi mõisa kiviadekadest.

Reede, 13 juuni 1941. a. hommikul olin juba ühe autolaadungi kive merele uputanud. Vaatasime töömestega veel merel mõlemal pool tammi laevade suitsusid, mis eranditult kõik liikusid Saaremaa suunas.

Töömehed kirusid, et "vanka, kurat, mütlebki siia elama jääda. Muudkui vab aga kogu juurde". Kuid neil laevald olid hoopis teised ülesanded, mis selgusid meie järgmisel hommikul.

Seekord sõitsime tagasi oma kivi-vedumise kohta. Oli juba peale laaditud pool koormat, kui teemeister Prits Tuuling mootorrattal tolmupilve saatel kohale pörutas. Mõltsin, et küllap on vist tööga midagi valesti juhtunud, kuigi äsja mööda sõitsime teemeistri kantselele eest, kus ta meid võinuks kinni pidada ja vajalikke korraldusi teha.

Prits sai vaevalt rattalet maha, kui ta juba rahutult teatas:

"Sass, võta oma seitse asja ja sõida kohe linna. Suured saksad andsid kiire käsu."

Küsisin, kuhu jäävad siis tööpoisid? Prits lubas nende eest ise hoolitseda. Pool koormat kive tõugati tagasi aia äärde, ja ka minu "seitse asja", mis olid Orissaare teemajas, kus oli mul tuba, jäid seekord sinna.

Lõunapaigu jõudsin Kuressaarde. Maavalitsuse töökoja hoovil olid juba kõik teiste piirkondade autod kohal. Teedeosakonnal oli sel ajal 8 korras veoautot. Töökoja juhataja Olli, sel ajal juba seltsimees, päris masinate vigade järele ja märkis need üles. Vigu tegelikult polnudki. Kästi aga ka väikesed vead, kõik mis vähegi korras ära, korda panna.

Hoovis käiski veoakte juures kibeiki kordaseadmine. Välja anti ka uusi autokumme, mida tavaliselt polnud sugugi kerge saada. Ka mina sain oma masina jaoks kaks uut kummi, millede täpsjooks pakkis ne jalapumbaga nõudis aega kogu õhtupooliku.

Autojuhid arutasid omavahel, et nähtavasti on venelastel mingi trans-

pordi alarmi kava, kuna ka teistes baasides on käsil veomasinate ja busside kordaseadmine. Veokite paagid täideti bensiiniga. Käes oli töölopu aeg, kuid koju ei lubatud kellelgi minna. Seltsimees Olli testas, et ka mingit "lappimist" seekord ei tohi esineda. Napsuülik käiski juba uue, vene korra alusel, ja seekord jäi see ära. Juuresime teha sileki väikesi hüppeid, et poest tuua söödavat.

Aeg jooksis. Midagi ei sündinud, aga koju ei tohtunud ka minna. Ühel ametivennal oli kaasas akordion, ja see hakkas tegema muusikali, poetasid lugude vahele ka "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm". Ta oli sellega juba varemalt ühel müütingul võimude kätte sattunud, oli aga pääsenud, seletusega, et see kõik on üks pikk eesti laul.

Kuressaare raekoja kell löi uinuvale linnale juba 12 öösel. Siis korraga ilmusid tänavale esimesed põrgusaadikud. Kartes autod ja autojuhid "eksimist", saatis miilits igasse autobassi kommunistide kaadri vastavalt sõidukite arvule. Meie töökoja hoovile sagus 8 eriarides kohaliku kommunisti, esotas täitevkomitee esimehe Juhani Elamiga. Kästi sõita pimendatult ja ettevaatlikult.

Igasse veomasinasse asus üks mees ja autod väljusid üksteise järele tänavale. Ellam, keda tundsin varemalt spordipeavist, asus minu autosse. Pärisin, milles asi seisab? Vastas ainult nipilaj, et sõidame nüüd miilitsosakonna ette.

Seal oligi juba mitukümmend veoakt. Minu masina juurde tuli üks noorevõitu politruk, üks miilits, üks eriarides eesti keelt kõnelev mees ning samal ajal hüppas üks täiustatud püssiga NKVD sõdurit taha autokasti.

Et mu autol oli suur juhikabiin, siis 3 "tegelast" istusid kabiini. Seal käsutas eriarides mees, eesti keeles: "Sõidame välja Sõrve maanteed".

Sõitsime pimendatult. Hiljem selgus, et see eriarides isik oli kohalik kommunist, kes teadis kohad ja tundis teed, kuhu viia arreteerijad.

Esimene peatus meil oli Salmel, väikeste koolimaja juures. Politruki määrangulid hüppasid sõdurid autolt maha ja piirasid maja sisse. Pürutamisega uksele äratasid siis miilits ja politruk maja elanikud. Erarides kaasasõitja seisis eemal.

Umbes 10 minutit hiljem toodi autosse kahe püssimehe vahel kooliõpetaja, keda ka mina tundsin, kelle nime aga ei mäleta.

Küsisin temalt, et mis on lahti et kuhu teda viiakse, mille peale püssimees mulle küratas vene keeles, et mitte temaga kõnelda.

Üks püssimees läks tagasi majja. See tuhniit taskulampide valgusel läbi. Küsisin autos olevat püssimehelt, et kui riigün vene keeles, et kas siis tohin kõnelda autosse toodud mehega. Seda ta lubas. Kooliõpetaja ütles siis mulle: "Õeldi, et oled arreteeritud ja sõidad suurele kodumale".

Majast toodi välja veel korvitatü pabereid, võibolla ka midagi muud.

Edasi sõitsime Tiirimetsa, Kanna elukohta. Seal toimus sama majapiiramine, sama uksele pürutamine ja sissetung majja. Erarides mees jäi jälle välja jalutama.

Seekord läks aega veidi enam. Peleis oli seal juba varem ära viidud. Majas olid veel ta naine, 2-3-aastane tütreke ja vanaema. Nell lubati päris palju kraami kaasa võtta, eriti sooje riideid, mida peranaine meeleheites pörandale loosis.

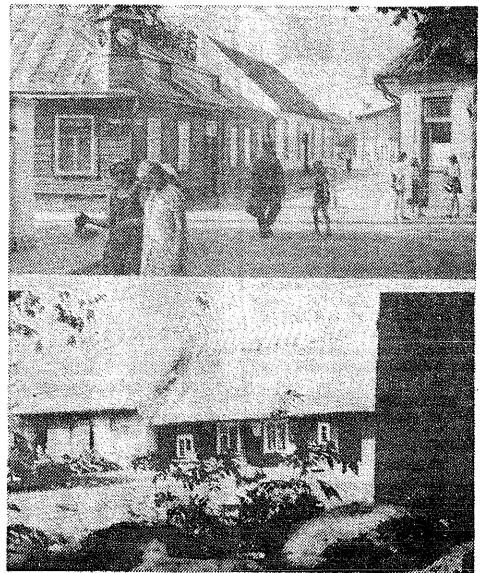
Naine oli arreteeritud, nii et püssimees käis tal kogu aeg kannul. Miilits väljus majast ja nägi mind akna poole vaatamas ning andis siis mulle käsu naiste riiete toomiseks autosse. Käsiid käisid vene keeles. Küsisin, et kas ole eestlane. Ta vastas, et ei, et on siia selleks ajaks töösaadetud Leningradist.

Majja minnes avanes üdne pilt: Karjuv väike laps oma voodikeses, üle tema kummardumas hüsteerikana ema, püüdes väikele selga panna riideid. Hämaras hommikus valguses näse selja taga täiustatud löögivalmis püssiga vene soldat...

Kahmasin riided, sidusin nad kätetükiga kimpu, viisin autosse ja läksin majja tagasi kus politruk hooliga tuhnis sahtlite kallal. Kõos miilitsaga aeti "väärtuslikumat" kraami voodilinnale ja viidi see siis autosse. Naine oli üle-pea-kaela pannud ühte ämbriisse pisut toitainet Viisin ka selle autosse. Võtsin siis püssike tüdrukule stulle ja kandsin autosse, mida küll polnud käistud teha, kui kõik majast lahkusid.

Läksin juhiuumi ja asetasin lapse endast paremale, kuna sellel autol oli vasakul, ja jäin ootama edasi käike. Laps nuttis. Kas selle vii muu pärast teatas miilits, et laps on arreteeritud ja peab asuma auto tagakasti.

Tiirimetsa piirkonnas sõitsime veel mõned kilomeetrid ja meiega kaasasolev kohalik kommunist andis seal ära sel ööl veel kolmanda eesti perekonna. Selleks ohvriks oli ühe kalur oma naiseaga. Lapsi neil polnud. Selles majas toimus kõik samasuguse nagu kahes eelmises. Päike oli juba tõusnud ja sundis valgustuskartvat tegevust kiirustama. Araveetute naabrite õudele kogunes hirmutatud inimeste kobaraid... Nüüti kiirustamis



Tänapäeva Kuressaarest, kus 1941 juunis rullusid küüditustautod.

sõidusuunaga Jaagurahu sadamasse.

Läbides Kihelkonna aleviku, teeb tee suure kurve Jaagurahu sadamani. See teos on kahelt poolt valve alla võetud hambuni relvastatud, kaasa arvatud raskeküülpilid, vene soldatite poolt.

Sadamasse saabus veoakte ohvritekoormatega. Kõik Saaremaa sadamad olid sel ööl selle tragöödia teenistuses. Ma ei tea, missugused keskused ja vallad toodi Jaagurahu. Autode vahel, teel jäeti küllaladalt ruumi, et püssimehed oma ohvreid jäljelda saaks. Kogu karavani pikkus oli üle kilomeetri. Sadamas aga podisiesid lakkamatult vene mootorpaadid, sõravad lindid ninas ja kuulipildujad püüas. Ohus tiirlesid "staliini kotkad".

Sadamasse jõudsin kell 5 homm. Laevaleminek arenes väga pikka-aegne, seepärast, et toimus juba perekondade lahutamine. Mehed viidi püssimeeste saatel laeva alustemise ruumidesse, naised-lapsed üles ja tekkile.

See lahkumise stseen oli nii masendav, et ma pole võimeline seda kirjeldama. Teine aegavõttev

toiming oli kaasavõetud kompsude avamine ja läbiotsimine. Kõik, mis oli metallist, eraldati ja jäeti sadamasillale. Seal võis näha saage, kirveid, petteid ja palju muud kergetööriist.

Sadamas olin kokku 10 tundi. Ima oli kuum, aga maheda lõunatuulega. Kogu see aeg ei antud vahialustele suutäitki süüa ega juua. Minu autos olevalte inimestele tõin siiski kraavis vett. Vene püssimees jälgis teraselt igat mu liigutust. Erarides "teejuid" istusid tegevusetult kraaviklastel. Nendes tundsin paljusid Üks poiss, kes varemalt töötas minu veoautol, tuli mu juurde ja ütles murtud häälel: "Seda küll ei oleks võinud arvata, et see asi niisugusest läheb."

See eesti rannasõidulaev, mille nime ma enam ei mäleta, võitis oma sisemusse selle õnnetu, kodudest välja kistud rannarahva.

Minuga sõitsid tagasi politruk ja miilits. Ja selle "väärtusliku", mis nad kogusid, viisid nad miilitsosakonda, ja sinna jäid ka mu "reisi-kaasased".

Linn oli vahepeal muutunud. Endiselt olid valgeis öites kastiand, kuid inimesi ei olnud peaaegu üldse tänavail. Kes läis sugulaste juurde maa- le, või otsis varju, kus sai, sest keegi ei teadnud, mida toob järgmine öö.

Jõudes kodukohta, mis oli maal, oli olukord veelgi teism. Videviku saabusid lahkusid inimesed kodudest. Mindi lihtsalt mees. Ja paljudele sai see pääsemiseks, sest Saaremaal toimus teine küüditamine paar nädalat hiljem.

Ahastus oli nii suur, et oodati sõda, mille lõhn hõljus juba tugevalt õhus.

A. Mägi

KUUPILET Stockholmis 50 KROONI

1. oktoobrist kehtestatakse Stockholm reform omavalitsuslike liiklusvahendite sõidutariifide osas. Kuupilet kogu SL liikluspätkonnas, mis kehtib nii maa kui mere- liiklusvahenditel, maksab 50 krooni.

See tähendab näit. e skiairide elanikud saavad sõita laevaga linna ja edasi sõita bussidel või allmaarandtega, ilma et neil tuleks juurde maksta. 50-kroonise kuukaardiga on võimalik sõita bussiga, rongidega ja allmaarandtega. Mõlemal juhul on reiseid arv piiramat.

Üksikpilette ostmisel tõuseb hind Stockholmis põhipiletit 25 ja lüüsis 20 ööri.

Akad. eksamid

New York City College'i lõpetas bioloogia alal Toomas Sõra (EUS) BS kraadiga. Ta kavatses jätkata õpinguid sügisel arstiteaduse alal.

Pratt Instituudi lõpetas arhitektina Jaan Kangro (korporatsioon Fraternitas Livensis) Long Beachi, N.Y.

Marylandi ülikooli sotsiaalteaduste osakonna lõpetas magistrikraadiga Laine Rossman Elmhorg.

New York State University Albany lõpetas BA kraadiga "Speech Pathology & Audiology" alal Lin Unstall Oceansides, L.I., N.Y. Ta asub tööle Bostonisse.

Kui esineb surmajuhum

Konsulteerige suurima usaldusega matusehürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegränselsebyrå

Marlatorget 1
116 48 STOCKHOLM

Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriaia:

Eestikombelised
matusealutused
Ööpäevane valvekord



Göteborgi Eesti Alghkooli oli tänavu 8 lõpetajat. EPL-fotograaf Oskar Kopler pildistas neid koos õpetajatega lõpuaktusel. Esirada õpetajad Eero Tarjus (koolijuhataja), Artur Aus, Maria Suur ja Evi Lepik, tagarada lõpetajad Riina Ojasoo, Gunnar Aus, Aili Kuidasaar, John Lepik, Hiie Tahvonen, Kenn Kriisa, Anu Holmasaari ja Mihkel Laks.



Merevoogudes ootamatut, õnnetut surma leidnud unustamata armsat

Karl Lepp'a

• 13. 5. 1912 Piliistveres
† 12. 6. 1971 Stockholmis

mälestavad lohutamatus leinas

ABIKAASA
VEND
@DE ABIKAASAGA
Eestis
@ETUTRED
perikondadega Eestis

Oli kevad, saabus suvi,
kuid Sulle tuli sügis liiga vara.



Eesti sõduri truudustöotuse austuse alusel oma võimete ja võimaluste kohaselt Eesti ja eestluse eest väsimatut võitlejat.

Jakob Aljas't

mälestavad

ALINGSASI
EESTLASTE KOONDIS
ALINGSASI EESTI
TAIENDUSKOOI

Puhka rahus!



Eestluse säilitamise eest töötajat

Jakob Aljas't

mälestavad

ELMAR ja LEIDA AIBAST
GUNNAR ja SALME HEIN
VALENTIN KOLK
EVALD LILLESTE
ROMAN ja AINO MIKS
ANDREI ja NEONILLA MURRO
ELMAR MARTIN
REIN ja EVI LEPIK
AKSEL ja EUGENIA OJASOO
EERO TARJUS
ALBERT ja HILDA UUKAREDA



Armast sõpra

Karl Lepp'a

mälestavad vaikes leinas

EVA ja ARNO



Oma armast vilistlast

Alfred Suik'i

mälestab sügavalt leinates

EESTI ULIÖPILASTE SELTS

Leinateateid

Kleinsienbachis, Bayeris, suri Ursula Geiger, sünd. a. 1917 Tartus. Göppingenis, Saksamaal, suri Pauline Vunder 91 a. vanuses. Kadunu oli pärit Tallinnast, kus ta mehel oli kalakonservitööstus.

Sügav tänu kõigile, kes minu abikaasa

Riho

surma puhul mulle sooja kaastunnet avaldasid.

HELMA VARI

Lääne-Berliini elanikkond on vähenemas

BERLIN — Sellest ajast peale kui Berliini müür valmis sai, on elanike arv Lääne-Berlinis pidevalt vähenenud. Noored lahkuvad linnast, mis on Saksamaa kommunistliku osa poolt sissepüüratud ja selle tendentsi kestmisel võib kartata, et kunagine pulbitsev ja elujuline suurlinn muutub aja jook-sul suureks vanadekodulinnaks.

Iga viies elanik Lääne-Berlinis on üle 65 aasta vana ja ainult üks igast kahekümnest on noorem kui 15 aastat. Sünnidivisioon Lääne-Berlinis madalam kui kuskil mujal Lääne-Saksamaal. Uustulnukad on Lääne-Berlinis peamiselt välisriikide Türgist ja Jugoslaaviast, kes aga tavaliselt teenivad paar aastat raha ja lähevad siis kodumaale tagasi. Praegu on Lääne-Berlinis umbes 129 000 välisriiklast. Üldse on Lääne-Berlinis praegu 2,1 miljonit elanikku. Välismaalastest on kõige paiksamad türklasted, kellel on juba oma linnas Berliini müüri lähedal oma poodid ning baaridega.



Kaunaseget kog. nõukogu liiget, unustamata

Jakob Aljas't

mälestab vaikes leinas

GÖTEBORGI EESTI
ORTODOKS-KOGUDUS



Suurimat Hiiru-saare tulihinge

Jakob Aljas't

leinavad

LINDA PALM
LEIDA LEVIN
HELMI RAIK
HARTVIG ENGSO
HEINO PAHTMAN
LILLE LIIVA
VALEV VESMES
LEMBIT KALJU



Seltsi liiget

Jakob Aljas't

mälestab

GÖTEBORGI EESTI SELTS



Unustamata armast sõpra, endist Lääne maavanemat

Jakob Aljas't

mälestab sügavas kurbuses

FRAOST NIKOLAI RAAG
end. Petseri maavanem



Meie armast

Onu Aljas't

mälestavad leinas

KAAREL, EEDLA, REET,
REIN, LEENA



Armast hõimlast

Jakob Aljas't

† 15.6.1971 Göteborgis

mälestab leinas

PEREKOND KOKLA



Armast sõpra ja kaasvenda

Mihkel Luht'a

mälestavad kurbuses

perekonnad:

JURI ADILA
ARTUR EISTRAT
ARVO END
GUNNAR HUS
MIHKEL JAMS
KRISTJAN JOOST
ALFRED KALMET
EINAR KARTUS
LEO KARUPÄÄ
VILLU KARUPÄÄ
VAMBOLA KLAUREN
KARL KOOL
MARTIN KUROL
ANTON KÄO
AUGUST KÄRTEN
MARTIN KÖSTNER
MARTIN LEPIK
KARL LINDMA

NEEME LINDORG
FRIEDRICH MALM
HELMAR MASAK
EMILIE ONNO
EDUARD PAJUSTE
ALEKSANDER PALS
URMAS PUTNIK
OTTO REINSON
OSKAR TAMMISOO
RICHARD TEDRO
BERNHARD TITUS
AADU TOOMES
ANTS TRUUSÖÖT
MIHKEL TRUUSÖÖT
ERIK ULUOTS
ENDEL VASUR
JAKOB WELITAR
ALFRED VENTSEL

ERNST VILVAL



Head sõpra

Jakob Aljas't

mälestavad lugupidamises

HARRI VELBRI
perekonnaga
EVALD SOOMÄGI
perekonnaga



Surma läbi lahkunud ühingu asutaja liiget

Jakob Aljas't

mälestab leinas

GÖTEBORGI EESTI
PENSIONARIDE ÜHING



Karl Lepp'a

mälestavad vaikes leinas

EUGENIA ja TOIVO ENNOK
LEIDA ja JAAN SAVIOJA
HARMA
HELGA ja EDUARD SOEVER

Ulrichhamni eesti täienduskooli tööst

Möödunud sügisel tööd alustanud Eesti Täienduskool Ulrichhamnis lõpetas oma kooliaasta koos hilinevut peetud emadepäevaga pühapäeval 6. juunil Ulrichhamni kogudusmaja noorte ruumides. Ilusast kevadilmas hoolimata oli osavõtjaid arvukalt ja laste ettekanded võeti vastu elavate kiiduavaldustega saate. Eristil tähelepanu äratasid kolm noort, kelle kodu- ja emakeel senini on olnud ainult rootsi keel, kuid kes möödunud kooliaasta jooksul olid suutnud õppida nii palju oma isakeelt, et lugesid luuletused oma emale eesti keeles.

Nende ema, pr. Toffer, on rootslanna, kuid moodunud talvel jaganud oma lastega koolipinki, ütlastas nüüd kuulajaid eestikeelse deklamatsooniga. Väike Ella-Marie Toffer kandis ette "Kägu" blokkilöödi ja Heikki Jalakas mängis emadele klaveril Brahmsi hällilaulu.

Koosviimine lõppes ülevas meeleolus tassi kohvi juures. Paljudest rahva- ja vanadest koolilauludest põimitud ühislaul aitas vanemad kooli meeleolu ja lahkudes jäi mulje, et me suudame loota Eesti Täienduskooli jätkumist Ulrichhamnis ka edaspidi.

Õpetajana töötasid Maret Kõster ja Ellen Kõster. Nende koolitööle oli pikk ja väsitav ja nad ohverdasid oma pühapäevased pealelõunad, tulles Borasist Ulrichhamni noortele eesti keelt õpetama. Ulrichhamni Eesti Seltsi tänu neile on suurem kui lõppkoosviimise üleantud valged sirelid suutsid seda edasi anda.

Avaldame siinjuures tänu härra Rajamaale abi eest koolitööd organiseerimisel Ulrichhamnis. name Eesti Komiteed majandusliku toetuse eest, ilma milleta U.E.T.-kooli tegevus ei oleks olnud võimalik.

Ulrichhamni Eesti Seltsi juhatus

Elisabeth küsis elu- kalliduslisa

LONDON — Kõik küsivad täna päeval palka juurde, isegi Inglise kuninganna.

Esmakordselt pärast seda kui ta 1952.a. troonile asus, esitas kuninganna Elisabeth II parlamendile palve, et prints Philip ja teised kuningliku perekonna liikmed saaksid lisasummasid oma väljaminekute katteks ja hooivikonna majapidamiseks. Vastukaaluseks (egi kuninganna ettepaneku oma isiklikust palgast loobumiseks, mis ulatub 144.000-le dollarile aastas.



VABAKIRIK

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik. Brävallagatan 11, jumalateenistus kolmapäeval, 23. juunil kl. 19. E. Siitama Kaliforniast, koor ja noorlaid. Laup. 26. juunil kl. 13 väljasõit Norrköpingi suvepäevadele. Kohalejääjatele jumalateenistused koos rootsi kogudusega telgis.

Eesti Evangeeliumi Usklake ühised suvepäevad

Svärtinges, Sioni kabelis, Mellanvägen 41.

Jaau-laupäeval: Kl. 18 tervituskooolek.

Jaaniapäeval: Kl. 11 jumalat. Tabernaaklis, Kungsg. 26 ja kl. 16 Svärtinges.

Pühapäeval: Kl. 11 jumalateenistus Svärtinges.

Kõnelevad külastajena vend, E. Siitama USA-st ja mitmed eesti vakogudusid Rootsis, Palju laulu ja muusikalist ettekandeid.

Buss nr. 28 väljub Norrköpingi Norrtullist pool tundi enne koosolekut algust Svärtinges.

Kõik siidamest tere tulemast!



Ulrichhamni täienduskooli õpetunni. Paremalt äärel õpetaja Maret Kõster, taga külastav mag. H. Rajamaa.

Firma Kaljoti ümberpaigutus

Eesti Päevalehes 12. juunil ilmunud sõnumis ins. Erich Kaljoti ühe vabrikuri äravõimsest Stockholmist Sundbybergi on eksituse tõttu ära vahetatud tõstutuse nimed.

Ljumbysse asub nimelt plastpakendivabrik Erich Kaljoti AB ja mitte Kaljoti Plastsvets AB, mis valmistab kontori- ja reklaammaterjali ning jääb ka edaspidi Sundbybergi.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa propagandale järele oli Rootsis sugulase juures Erika Kunnapas, venna juures Tui Koort, poja juures Eva Oluper, isa matuseil Ilse Melita Vähi, ema matusel Leonhard Silvre, isa matusel Signe Luik ja ema matusel Ilmar Kullam abikaasa Valentinaga.

Ameerikas viibis õe juures Leida Kivirand ja sugulaste juures Luise Mumm, Soomes õe juures Edith Viger ja sugulase juures Aune Pükka, Lääne-Saksamaal sugulaste juures Helle Filatova ja Ida-Saksamaal Lia Oengo, Henri ja Evi Jussi ja Regina Levinovits.

Ida-Saksamaalt sõitsid Aleksandrine Mirdule külla sugulased, Ungarist Maria Astala väimees, Rootsist Linda Silmatole õde abikaasaga ja Erich Paarmaale sugulane, Kanadast Anne Ehrlichile ema, Ella Laevale õde ja Väike Männapsoole sugulased ning Lääne-Saksamaalt Adele Tolokonnikoile tütar.

K. Laretei Saksamaale

Kübi Laretei saabus pärast oma USA-turnee lõpetamist tagasi Stockholm. Lahkumisel on ta seletanud, et ta läheb ühe rootsi televisioonigrupiga Saksamaale, et mõnes barokk-katedraalis leida sobivat tausta Händeli "Chaconne" esitamiseks. Idee seisneb barokk-arkhitektuuri võrdluses barokk-muusikaga.

Pianist Kübi Laretei lõpetas oma kontsertreisil Ühendriikides kontserdiga pühapäeval, 30. mail Washingtoni Phillipsi kunstigalerii ettekangetes. Ta esitas siin kadunud saksa helilooja Paul Hindemithi klaveriteose "Ludus Tonalis" ("Toonide mäng"), millega ta debüteeris mõne aasta eest New Yorgi Carnegie Hallis. Hindemith lõpetas helindi loomise 1942.a. Yale'is, kus ta oli õppejõuks rea aastaid, elades Ühendriikides 1939-1953.

Kübi Laretei saali ilmudes, võitis kunstniku vastu tugev aplaus täiskilutud saali. Kunstnik esitas "Ludus Tonalis" raske partituuri suure sisseelamise, niisirikkuse, hiljaga tehnikaga ja haaravusega. Washingtoni ajalehe "Evening Star" arvustaja märgib, et Kübi Laretei andis helindit kauni tõlgenduse. Ta lisab, et pianisti mäng pole põrmugi metrooniliselt range, vaid paindlik ja äärmiselt puhas. Kriitlik tõsteb esile interluudide tõlgendust nende efektiivsuses, kuna nende intellektuaalne kude on kergem ja heliline varieeruvus tavaliselt suurem kui fuugade oma. Arvustaja märgib, et eriti elegantid olid pianisti esituses Pastoraal ja kiire interluud, mis järgnes fuugaale A-bemollis.

Pärast kontserti kutsuti pianist mitu korda välja ning hiljem tuli tal anda arvukalt autogramme. Ka oli kontserdil rohkelt Washingtoni eestlasi, kes käisid kunstnikule oma imetlust ja tänu avaldades.

"Hammas-hamba- vastu" Kanadas

OTTAWA — Ukrainalane Pavlo Hlushanyza on saanud N. Liidu saadikule Kanadas Boris Miroschnitschenkole ihvardskirja, milles ta ühtlasi süüdistab N. Liidu võimuseid tema Ukrainas viibiva tütre, ja tütreleaste tagakiusamiseks.

Pavlo Hlushanyza töötas Teise maailmasõja ajal sakslaste okupatsiooni ajal nõukogude võimude vastu ning põgenes sakslaste taandumisel Ukrainast. Vene võimud avaldasid talle Kanadas survet Ukrainasse tagasi pöördumiseks, kuid Hlushanyza keeldus nendele nõudmistele allumast. Kirja kirjutaja väidab, et kui venelased ei loobu tema perekonna tagakiusamisest ja piinamisest, siis talitab ta siin põhimõttel "hammas hamba" vastu.

Akad. eksamid

Montclair State College'is, Upper Montclair, N.J. saavutas magistriskirjanduse kaitseks kasvatuse alal Mari-ka Karno Peterson. BS kraadi omandas ta Russel Sage College'is, Troy, N.Y.

60 miljonit sõjaväelast

BONN (EPL) — Summa, mis inimkond kulutas relvastusele ühe aasta jooksul kerkis kõigi aegade kõrgpunkt 1969—70 aastal — 204 miljardit dollarit.

See on niisama suur summa kui 1,8 miljardi maakerka vasema poole elanikkonna aastasisestulek. Kogu maailmas oli sõjaväeteenistuses 60 miljonit inimest — niisama palju kui on elanikke terve Lääne-Saksamaal.

Mihkel Luht in memoriam



Dipl. ins. Mihkel Luht

6. juuni varahommikul suri Stockholmis dipl. ing. Mihkel Luht. Tema surmaga vähenes veegli elu-solevate üksikisikute hulk, kes olid kaasas eesti harilaste organisatsioonidega enne I maailmasõda Venemaal, Tsaaririigi pealinna Peterburis. Aastatel millega vähenes kuidagi võrdeldav tänapäeval.

Vasakpoolsete ideede võimutsemine oli laialt levinud vene haritlaskonnas ja ka eesti noorem haritlaskond oli nakatunud. Neljas eesti üliõpilaste seltsis, millest vanim oli Peterburi Eesti hõplaste Selts valitses tugev pahempoolne orientatsioon. Uuesti asutatud Peterburi E. Üliõpilaste Abiandmise Seltsis ei kujunenud olukord ka palju paremaks. Rahvuslikult mõtlevate ja teotaheliste eesti noortele oli ka seal väimelt kätas. Oli loomulik et türti suurt vajadust üliõpilasteorganisatsiooni järele, mis omaks kindla sisekorra ja rahvuslikud ülesanded.

Mihkel Luht oli nende hulgas üks aktiivsemaid. Juba 1912. a. kirjutas ta: "Peame jõudma organisatsiooni, mille jõu ja inspiratsiooni allikaks on kodumaa, mispärast selle toimetustes tuleb kõige ülemaks pida sidepidamist kodumaaga". Kõos Jüri Uluotsa, Otto Tiet, Robert Treikelderi ja Paul Mägi'ga võitles ta väsimatult üle aasta aga korporatsioonalisele vandenlikule ühiskonnale idee eluviisimiseks ja mis 1913. aastal resulteeris korp. Rotalia astumisega Peterburis. Mihkel Luht oli üks Eesti korporatsiooni Liidu mõtte ülesvõtjaid ja on selle asutajaliige. Poliitiliste ideede kaoses ja sõja olukorras loodi organisatsioonid, millega ühendus eesti haritlaste mõttemaailma loomises on olnud oluline kuni tänaseini.

Mihkel Luht sündis 5. jaan. 1894.a. Habarovskis apteekier Heinrich Luhti pojana. Lõpetas 1910.a. Tartu Realkooli ja astus 1911.a. Peterburi Teedeinseneride Instituuti millise lõpetas 1920.a. Sõja ajal tuli teenida ülevõlvipidamist Tveri kubermangu eesti käsitöölise artellis. 1920 — 24 töötas Riigi Raudeveetluse liiklemis ja teedeosakonnas. 1927.a. maainsener Järva- ja Võrumaa, 1940.a. peale Lääne ja Valgamaal. Tuntumatest ehitustest mis M. Luht ehitatud Eestis on Viljandi Tuletõrje Ühingu maja ja Ellamaa jõu- jaama hoone. Paguluses töötanud insenerina ja arhiivitoõilisena Rootsis ja Kanadas. Abielus Marta Siig'iga 1919. a. Võitis osa aktiivsest organisatsioonide tööst.

Mihkel Luht oli tuntud nii noortele kui vanadele originaalse ja värvirikka mehe. Andeka inimesena valdas ta hulga keeli ja oli kodus kõige uuemate matemaatiliste süsteemidega. Oma tabavalt tähelepanekul andis ta edasi noorematele akadeemilistest ajakirjades. Hea kunstilise puunkirjanduse järelevalvestas ta oma töodes paljud üliõpilasele motiivid. Kuid kõigele jääb ta oma kaasvõendade mälestustesse elama kui truu sõber ja alaline kaaslane kõigis ettevõtmistes.

Praostid Algus lk. 1

lek olla EELK Peapiiskopi kandidaat.

Iga kogudus kui EELK Kirikukogu liige teostab oma juhatuse kaudu endamõistetavalt Peapiiskopi kandidaadi esitamist ja tema järgneva valimise oma parimate veendumuste kohaselt, pidades silmas meie armastatud Kiriku praeguse olukorra vajadusi ja tema tulevikku.

Praostide poolt ajakirjandusele saadetud informatsioonis üteldakse:

Kuna praostitel olemasoleva informatsiooni põhjal ei olnud teada Peapiiskopi kandidaate USA-st, tingituna mitmetest selgesti väljendatud loomustest, siis oli arusaadav, et kogudused vajadusi oma valimisele juhtidel usaldatavat teadet selle kohta, kes muudetud maadelt võiks Peapiiskopi kõige tõenäolisema kandidaadi esile kerkida. Sellest kasvatada välja mõlema praosti soovitus EELK Stockholm Koguduse õpetajale Konrad Veemile. See oli seda vajalikum, kuna enamik kogudusi ei ole kunagi omanud võimalust isiklikult kohata seda valimiskku.

Kokkutulek

Algus lk. 1

Majandustoimkonna juhataja A. Truuvart käitles Eesti Päevade majanduslikke küsimusi. Üldeelarve koostamiseks tuleb kindlaks määrata ürituste pääsmete hinnad. Juhatus esitas paarituste (teater, laulu- pidu, vabaõhuetendus) hindadena 3 dollar, 3,50 ja 4 dollarit pääsmete näitustele 1 dollar, koondataud pääsmena aga pass hinnaga 10 dollarit. Tegelasakonna jaoks peeti vajalikuks tegelaspassi väljaandmist soodustatud hinnaga. Pääsmete hinnad määratakse kindlaks, kui on selgunud mitmed üritustega seotud kulud.

Dr. L. Proos KONGOSSE

Lähemal ajal sõid Dr. Kongosse misjonaristina tütre Dr. Lemm Proos Rootsi. L. Proos on tuntud arstidest abielupaari Artur ning Taimi Proosi poeg ja juba tema emapoolsest vanemad õed Hendrik ning Alma Kokamägi olid misjonärid, tegutsedes omalajal Hiinas.

Lemm Proos saadetakse Kongosse üheks aastaks Rootsi baptisti misjonipooli. Viimase tegevus Kongos on keskenunud Basakata misjoni nime all Boschwe, kus asub haigla ja mis on 350 km. kaugusel Kinshasast (Leopoldville). Dr. Proosil tuleb sel täita jaoskonnarsti ülesanded. Tema rajoon katab 400 korda 700 km. suurust maa-ala, mis on suurem kogu Eestist. Seal esineb peamiselt troopilisi haigusi.

Kes kõigutas USA-dollarit?

WASHINGTON — Kust pärinesid need miljardid dollarid, mis põhjustasid hiljutise rahvusvahelise valuutakriisi?

Seni arvati, et süülasteks olid USA pangad ja korporatsioonid, kes soovisid hiljuti dollariid Saksamaale. Nüüd aga väidab USA kaubandusminister Maurice Stans, et kriisindusindat läks USA firmadelt Lääne-Saksamaale ja Shveitsi ühte-koogu ainult 13 miljoni dollari ja peasisiustlasteks oli Kesk-Ida olimgaasid.

tes ligi 60. aasta jooksul. Puhka rahus!

Leo Karupää